

LETNIK

C. KR.

REALNE GIMNAZIJE V KRANJI

ZA ŠOLSKO LETO 1872.

IZDALO C. KR. RAVNATELJSTVO.

V KRANJI 1872.

NATISNILA IGN. PL. KLEINMAYR & F. BAMBERG V LJUBLJANI.

ZALOŽILA C. KR. GIMNAZIJA.

LETNIK

C. KR.

REALNE GIMNAZIJE V KRANJI

ZA ŠOLSKO LETO 1872.

IZDALO C. KR. RAVNATELJSTVO.

V KRANJI 1872.

NATISNILA IGN. PL. KLEINMAYR & F. BAMBERG V LJUBLJANI.

ZALOŽILA C. KR. GIMNAZIJA.

Različnosti v slovenskem ljudskem jeziku.

Slovenski ljudski jezik ima kakor ljudski jeziki drugih narodov svoje različnosti. Kakor je jezik sam na sebi nar lepši božjih darov in nar priličniše sredstvo, po katerem se človek izobrazuje in na vedno višo stopnjo blagostanja povzdiguje, tako so tudi njegove različnosti neprecenljiva dobrota za človeka. Ko bi ljudje govoriti ne znali, kako žalostno, kako pusto bi bilo na svetu! Ko bi vsi en sam jezik govorili, kako enolično, kako dolgočasno bi bilo!

Vsak jezik se posebno po svoji gibčnosti odlikuje, ktera njegove spremembe in različnosti uzročuje. Ker se vedno po mislih in govornih organih človeka ravna, se spreminja kakor se ti spreminjajo. Tedaj uzročuje različnost jezika vse, kar uzročuje različnost mišljenja in govornih organov. To nam pričujejo v velikem spremembe jezika, iz kterega so različni evropski jeziki nastali, v malem pa različna narečja posameznih narodov. Spremembe se godijo v malem po tistih upljivih ko v velikem. Različnost mišljenja in govornih organov uzročuje: 1. Narava po svojem različnem podnebj in drugih upljivih; 2. krajevno razmerje mnogoverstne baže; 3. duševni razvoj posameznih ljudi kakor celih narodov.

Ker se ta različnost drugače ne razodeva, ko po jeziku, jo imenujemo jezikovno različnost. Da ima narava velik upljiv na različnost ljudi in njihovega jezika, ne pričuejo samo različni narodi, ki v raznih delih sveta prebivajo, temveč tudi različnost ljudi in jezika tistega naroda v raznih krajih. Zrak ima posebno

velik upljiv na to različnost. Ljudje v čistem in hladnem zraku se ne razločujejo samo po trdnem in krepkem životu od prebivalcev toplejih krajev, temveč tudi po jeziku. Veči ko so krogi enakega zraka, širje se razlega enak život in enak jezik, za kolikor ga drugi upljivi ne razločujejo.

Krajevno razmerje uzročuje mnoge jezične različnosti, ktere se le splošno omenijo, ker jih je težko alj celo nemogoče na drobno presojati. Kdor meje svojega domačega kraja prekorači in pazljivo posluša, kako se drugod govori, hitro zapazi, da se vsaj nekoliko drugače govori, ko doma. To se v vsakem drugem kraji ponavlja. Dalje ko pride, veči razloček najde. Uzrok te različnosti je navadno različno delo, s katerim se ljudstvo peča. Tu se pečajo s poljedelstvom, tam s kupčijo, tu z živinorejo, tam z rudarstvom itd. Kakor se razločuje delo in orodje, tako se razločujejo besede, ktere ljudstvo za to rabi. Odtod pride, da je v jednom kraji mnogo besedi znanih in navadnih, kterih v drugem ne poznajo. Za kolikor so razločne besede, vsaj za toliko je razločna izreka.

Zraven se pridružijo še večkrat kake druge krajevne navade, včasih tudi razvade, ktere jezik bolj pačijo, ko kinčijo.

Po duševnem razvoji nastanejo nar hitreje jezične različnosti. Narod, kterega duh se oklepa vsakdanjih reči, ohrani svoj jezik nespremenljiv, za kolikor ga upljiv narave alj kaka druga potreba ne spreminja; kterega duh se pa nad vsakdanje povzdigne, je sam svojega jezika gospodar ter ga spreminja in gladi, dokler svoje popolnosti ne doseže.

Ker se jezikovne različnosti, ktere po splošni ljudski omiki alj po upljivu posameznih izobraženih ljudi nastanejo, večkrat težko ločijo, se bo na nje le toliko ozirati smelo, kolikor splošni ljudski jezik pripušča.

Da se vidi, za koliko vse to na različnost v slovenskem ljudskem jeziku upljivi, je treba iti med ljudstvo in ga pazljivo poslušati, kako v raznih krajih govori. Ker bi pa pretežavno bilo, se v vsakem kraji muditi, bo v obče zadostovalo, če se pozve, kako se v nar bolj nasprotnih krajih govori. Nar bolj nasprotne ste si na Slovenskem zahodnja in vshodnja stran. Ta se odlikuje po milem zraku in niskih gričih, ki se z rodovitnimi ledinami pariyo, una po bistrem zraku in visokih gorah, med kterimi se

peščene ravnine in doline razprostirajo. Če se primerja jezik po celem svojem vtisu z melodijo, se razločuje zahodnja stran od vshodnje ko dur od moll. Na uni se govori krepko-osko, na tej mehko-široko. Drugi kraji se bližajo s svojimi različnostimi po svoji legi tej alj uni strani.

Da se različnosti slovenskega ljudskega jezika tudi v svojih spremembah pokažejo, se je treba v preteklost ozirati. Zato se bo primerjala: 1. Različnost v pisavi; 2. različnost v govoru.

Različnosti v pisavi.

Pismenih sporočil, po katerih bi jezikovne različnosti primerjali, nam iz nar starejših časov do zdaj še pomanjkuje. Kar nam iz poznejih časov brižinski odlomki ponujajo, se pri tej priložnosti ne more dosti porabiti, ker se ne ve pri pomanjkanji enakoverstnih sporočil, za koliko se na tadanji ljudski jezik naslanjajo. Še le v noveji dobi so nastala pismena sporočila, po katerih zamoremo nekatere različnosti v ljudskem govoru opazovati.

Primož Trubar je začel prvi v tej dobi v slovenskem jeziku pisati. Njemu so sledili v drugih krajih drugi. V obče pišejo prvi pisatelji, dokler se pravila za pisavo ne ustanovijo, kolikor mogoče tako, kakor govori ljudstvo, med katerim živijo in za katerega pišejo. Tedaj se ravna prva pisava nar bolj po ljudskem govoru in razodeva nar bolj njegove različnosti.

Trubar dolgo ni vedel, kako bi slovenske knjige pisal, da bi nar bolj primerno bilo. Perve dve je pisal z nemško abecedo, še le pri tretji je začel z latinico pisati. V predgovoru te knjige pravi: „Mi smo, Bug vej, dosti zmišlovali, s kakovimi puhštabi to našo besedo bi mogli prov po tej ortografiji štaltnu in zastopnu pisati, de bi preveliko puhštabov ali konsonantov k ani silabi ne jemali.“

Kakor Trubarju, se je godilo poznejim pisateljem, kateri so si prizadevali, po ljudskem jeziku pisati. Popovič je do živega čutil, da je v ljudskem jeziku več glasov, kakor se jih je v pisavi rabilo, zato si je prizadeval, vsak glas po posebnem znamenji tudi v pisavi ohraniti. Njegove želje se niso vresničile, ker so jim po ptujem kopitu vmerjena pravila na poti bila. Enako se je godilo Metelko-tu, kateri je po prizadevanji, nekatere ljudske glasove

po posebnih znamenjih v pisavi in slovnicí posnemati, toliko hrupa zbudil, da so ga prevpili in njegovo blago prizadetje zadušili.

Tudi Ravnikarja je skerbelo, kako bi s svojo pisavo raznim krajem vstregel, ker je vedel, da se povsod drugače govori. Zato pravi v predgovoru svoje knjige: „Če v kakšino besedo v teh bukvah zadenete, de je precej ne vumeste, nikar berž ne recite, de je izmišljena, poprašajte koga drugiga. Kranjske so vse, in tu ali tam po Krajnskim doma. Pač redka ktira je nova, pa lohka vumeti. Ves krajnski jezik bi mi obožali, ako bi nobena beseda v bukve ne smela, če le v kaki vasi ni domača. Nektire besede so bol po Gorenskim, druge po Dolenskim ali po Notranjskim v navadi. Zakaj bi mogla le gorenska, dolenska ali notrajnska obvelati? Nismo vsi Krajnci?“

Enako se je oziral Vodnik na ljudski govor raznih krajev, kakor pričujejo njegove opaske o različnem izgovarjanji in naglaševanji. On pravi: „Velik del naših Slovincov izrekuje: vučijo, lovijo, dobijo; drugi: vučé, lové, dobé; eni pravijo: rèčejo, žènejo, začènejo; drugi: rekó, ženó, začnó; eni: plésala, plésati, létala, létati; drugi: plesála, plesáti, letála, letáti.“

Še druge pisatelje bi lahko omenili, kateri so težave v pisavi slovenskega ljudskega jezika in njegove različenosti poznali in omenjali, če bi jih njihova pisava zadosti ne razodevala.

V pisavi raznih pisateljev se razločujejo le posamezni glasovi in izreki, naglas pa ne, ker ga niso zaznamenjevali. Kolikor bolj se pisatelji po času in krajih razločujejo, toliko veči je razloček v njihovi pisavi.

Pervi pisatelji noveje dobe so bili na Kranjskem: Trubar, Krel, Dalmatin in Bohorič. Pozneje so jim sledili: Kren, Pater Hipolit, Paglavce, Pohlin, Japelj, Kumerdej, Vodnik, Metelko in drugi; na Štajarskem: Šmigoc, Volkmer, Danjko; na Koroškem: Gutsman, Jarnik; na Goriškem: Alazija, Stanič; na Ogerskem: Kuzmič. Razun teh je v raznih krajih še dosti drugih, kateri so se pa v pisavi bolj priučenih pravil, kakor ljudskega govora deržali. Tudi izmed imenovanih zadostuje, le one primerjati, kateri so ljudske glasove nar bolj posnemali, čeravno se tajiti ne da, da so si vsi več alj manj prizadevali, po stalnih pravilih pisati, kakor so jih v ptujih jezikih alj pa pri prejšnjih pisateljih nahajali.

Ker se posamezni izreki alj stavki v svoji zvezi pri večini naših pisateljev ravnaajo po jezikih, iz katerih so predstavljali alj v katerih so bolj izurjeni bili, nimajo tolike važnosti, da bi jih izrekom domačega jezika primerjali, zadostuje, posamezne glasove primerjati.

a. Različnosti v samoglasnikih

se sledeče nahajajo:

u se zmenuje z *o*. Trubar: gospud, Bugi, zapuvid, skuzi, taku, muj, tuj, tudi duj, suj, pnjdi, inu, na puli, v tu nebesku kraljevstvu in v tu nebesko kraljevstvu; Krel: Bogu, to naše pismo, bulje, inu, okuli, sturi, skuzi, taku, gospod, pruti, svojga; Dalmatin: svoj, zdelu, povedanu, na puli, zgudilu, zuper, vidilo, bilu, tvojga sinu, mojiga sinu, okuli, sinuvi, pojdem, blagu, gospud, zapuvid, ubuštvu, sturil, per otrucih; Kren: pul, zupet, aku, inu, ravnu; Japelj in Kumerdej: tvoje celu telu bilu verženu, inu, tvojga, veliku, zapoved, sturili, taku, aku, zgodilu, okuli, stu; Gutsman: tako, svoje, kolikor, toliko; Šmigoc: delo, tak, ino, na poli, prvo delo, zgodilo; Volkmer: no, moj, skoz, njeno delo.

Iz tega se vidi, da so pisatelji na Kranjskem po večini, čeravno ne dosledno, v srednjem spolu in drugod *u* stavili, kjer se je na Štajarskem in Koroškem *o* pisalo. Kuzmič piše dosledno *ü* namesti *u*, le kjer se krepko izgovarja, ga pusti, p. trupajte, trupajočemi se odpre.

o se zmenuje z *a*. Trubar: oli, nom, vom, prov, koker, delocev; Krel: ali, kakor; Gutsman: kaker. *a* z *e*. Trubar, Krel, Dalmatin, Kren, Japelj: vlekal, rekal, našal, prišal; Ravnikar: najdel, mogel. *e* z *ej*, z *i* in z *o*. Trubar: imejti, vejdti, jejsti, jejle, dejl, povejm, vej; Krel: imeti, vem; Dalmatin, Vodnik: lejt; Kren: zlejkli, mejstu; Japelj: vejdel, vlejče, vejsty, svejt, mejnili, zbejžati, lejpu; Trubar: kir, tiga, h timu, sidil, sideli, sidi, riči, risničnu, risničin, nepopelnom, popelnoma; Krel: kir, popolnama; Kren: človik; Gutsman, Ravnikar: lohko; Šmigoc: kera; Volkmer: kel'ko, toboj. Namesti *u* v dativu jednine pišejo Šmigoc, Volkmer in Kuzmič *i*: k deli, k plugi, k domi, k njemi. Trubar piše izjemno: per Bugi; drugače ima on in drugi pisatelji na Kranjskem *u*. Za *ni* imajo *nej* Trubar, Krel, Dalm., Kren, Šmigoc; Japelj ima *ny*. Volkmer, Kuzmič imata *ma* namesti *ima*. Volkmer *no*; Šmigoc *ino*; Kuzmič *i* namesti kranjskega *inu*.

b. Različnosti v soglasnikih.

l in **n** se omehčujeta, pa tudi ne. Trubar: lubi, vole, ludje, zgubljen, krala, črevle, svine, preganani, ohranen, nemu, nim, nih, nega, pusledni; Krel: ljudeh, ludi, v ljudi, ludem, kruljevac, opravljati, izvoleni; Dalmatin: njegovi, njih, njim, spravla, zgublenu, lubil, krajloval, sajna; Kren: njemu, ojla; Gutsman: ludi, spravla, kropliva, dobre vole mošne kole; Japelj: sklenenu, perpravljen, razkoplene, lubite, posledni, zavolo; Kuzmič: njemi, perjatelj, vu posteli; Šmigoc: opravlat, opravljajo, svinje. **n** se zmenjuje z **m**. Trubar: anpak; Gutsman: ampak. Trubar ima *hočo* namesti *hočem*. Gutsman omehčuje tudi **r**: obrjest, rježe in celo sjest in vjem, kar izvira od različne izreke *e* = *ie*.

l na konci pri glagolskih oblikah nadomestuje pri Kuzmiči *o*. p. prišao, našao, prijao. V sredi pred soglasnikom se s predstoječim *o* združuje. Dalm., Japelj, Volkmer: sonce; Volkmer: dugo let.

b se s **p** zmenjuje. Trubar: prez vse martre; Krel: prez tadla; Vodnik: prezglasen in brezglasen; Gutsman: brez doline. **v** se včasih besedam, ktere se z **u** začnejo, predstavlja. Dalmatin: usta, v ustnah, vuće, navuk; Vodnik: vusta, vuk, vum, vučiti; Ravnikar: vumeste, z zavupnim sercam, vupati, navuke; vže imajo Trub., Dalm., Japelj.

d se pri predlogu *med* v **j** spreminja. Krel: mej s in f; Dalm.: mej tem; Kren: mej razbojnike.

Od goltnikov **h**, **g**, **k** se sledeče nahaja: **h** in **g** se včasih izpuščata. Trubar: hočo, hočeš, lahku; Dalm.: hotel; Kren: hočem; Krel: otel, oče, laku, lih, v glihi; Ravnikar: drugih Slovincov. **k** se s **t** ne združuje v oziravnem zaimeni. Drugi pisatelji imajo *kir* alj *kateri*, Šmigoc pa *keri*.

j nekatere besede, ktere se s samoglasnikom začnejo alj končajo, pričinja alj pa končuje. Trubar: jegla; Japelj: jiti; Šmigoc: jilonica; Volkmer: s toplotoj; Šmigoc: s svojo družinoj, z odkoj, z repoj, moko; Krel pa: z gnado, z ljubezanjo.

Predlog *pri* se piše pri nekterih pisateljih *per*. Trubar: per ludeh, pertisne, perbliža, perjатели, pa prišal; Vodnik: per vodi, perlogi, perlagamo; Metelko: p'r ribah; Ravnikar: per, perza-

deval, perleti, pa prijatel; Kuzmič: prijatel, prišao; Šmigoc pripravi, pripravljajo, pri prvi kopi; Volkmer: prijatnik.

Okrajšane oblike v sedanjem določniku za tretjo osebo množine se nahajajo pri kranjskih pisateljih v glagolih, kateri se na Štajarskem z naglasom na predzadnjem zlogu na *ijo* alj na *ejo* končajo, p. govoré, zelené, deržé, želé, povedó.

Toliko o posameznih razlikah, ktere bi se še lahko podaljšale in po mnogih drugih izgledih razjasnjevale, če bi omenjene že ne pričale dosti, da se slovenski pisatelji vsaj nekoliko razločujejo. Da se razloček po celem vtisu bolj spozna, naj se primerjajo kratki odlomki njihovih spisov.

Trubar piše v evangelji sv. Matevža, ktereга je l. 1555. na svitlo dal, takole: „Jezus pak pravi k nim: Risničnu vam povejm, de vi, kir ste za meno hodili, v le tim drugim rojstvu, kadar ta sin tiga človeka bode sidil v tim stoli nega gospostva, bote vi tudi sideli na tih dvanajst stolov, inu bote sodili te dvanajst žlahte Izraelske. Inu en vsaki, kir zapusti hiše oli brate oli sestre oli očeta oli mater oli ženo oli otroke oli nive zavolo mujga imena, ta isti bode za vsaku samo stokrat prijel, inu erbal ta večni leben. Anpak nih dosti, kir so ti prvi, bodo ti pusledni, inu ti pusledni bodo ti prvi.“

Ravno to sta predstavila l. 1800 Japelj in Kumerdej s svojimi pomagači takole: „Jezus pak je rekal k' njim: Resničnu vam povem, de vy, kateri ste za mano šli, v' prerojenji, kadar bó Syn tiga človeka sedel na sědeži svojga veličanstva bote tudi vy sědęli na dvanajst sědežih, inu sodili tę dvanajst izraelske rodóve. Inu slejđni, kateri bó zapustil hišo, ali brate, ali sestre, ali očeta, ali mater, ali ženo, ali otroke, ali nyve zavólo mojga imęna, tá bó samostú prejel, inu večnu življenje posědel. Njih veliku pak, kateri so ti prvi, bodo ti posledni, inu ti posledni ti prvi.“

Kuzmič piše: „Či što međ vami ma prijatela, i ide k njemi o po noči, i erče njemi: Prijatel, posedi mi tri lebe krůha, ar je prijatel moj prišao z poti k meni, i nemam ka pred njega djati. I on z notra odgovoreči erče: Ne zaglůšaj mi, že so dveri zaperte, in deca moja je z menom vu posteli, nemrem gori stanoti i dati ti.“ Japelj in Kumerdej pa: „Kdo iz vas bó prijatela imel, inu bo k njemu ob polnoči šal, inu njemu rekal: Priatel, posódi meni try hlębe; zakaj moj priatel je prišal k' meni iz cęste, inu nimam

nič, kar bi njemu naprēj položil. Inu oni bi od znotraj odgovoril, inu djal: Ne dčlaj meni nepokoj, duri so vže zaperte, inu moji otroci so z' mano v' hrami, ne morem vstati, inu tebi dati.“

Šmigoc: Svinjar pase svinje z prasemi, v poletji po ledinah in po takih krajih, v kerih svinje rovati smejo, kajti one rade rovajo ino korenje išejo; v jesen se pa svinje v žir gonijo, to je, v hrastje ino v bukovje, tu si one žalod in bukevco zbirajo, kero njim jako hasni, ino so v kratkem zlo debele.

Bolj pa ko mutaste čerke v pisavi, kterih vsaka le jeden poseben glas zaznamenjuje, razodeva živi jezik naroda svojo lepoto, gibčnost in različnost. Tukaj nam se kaže, kar so učeni pre-računili, da zamore človek 2400 različnih glasov izgovoriti, ktere uho še razločuje. To se godi po čudopolni napravi naših govornih organov.

Ker nam do sedaj za razne glasove posebnih znamenj še pomanjkuje, bo treba kolikor se bo dalo njihovo različnost po znanih znamenjih razjasnjevati.

Med glasovi imajo v ljudskem govoru samoglasniki nar večo različnost. Kakor se spreminjajo v godbi glasovi od nižih do viših, tako tudi v govoru samoglasniki. Nar nižji glas je *u*, za njim prihajajo *o*, *a*, *e* in *i*. Posamezni glasovi so spet sami na sebi nižji alj višji, širji alj krajši. To gibčno prehajanje uzročuje, da se mnogokrat glas določiti ne more, je li *a*, *o*, *u* alj *ao*, *au*, *ou* alj *e*, *i* alj *ei*, *ie* alj kaka druga združitev teh glasov.

Ker ima vsaka beseda svoj naglas, se bo tudi ta zaznamenjeval kolikor bo treba, da se njegov upljiv na glasovno spremembo spozna.

a. Izreka samoglasnikov.

u se zmenjuje s kratkim *ä*, z mehkim *ü* in z zamolklim *ù* (?).

u se nar čistejši sliši v jedrozložnicah z ojstrim naglasom in v onih večzložnicah, ktere *u* naglašujejo, v zahodnjih krajih Štajarskega in Kranjskega, p. ključ, úk, úm, klobúk, ústa, súša, súknja, súžnost, trúd, trúden, ožúlití, ogúlití, napúh, neúmen. Kakor hitro pa naglas prehaja iz *u* na kak drugi zlog alj če se jedrozložnice brez ojstrega naglasa izgovarjajo, se *u* v zahodnjih krajih Kranjskega in po južnem Koroškem zamolklo izrekuje, na vshodnjem Štajarskem pa ostane kratki brezglasen *ä*, p. na Štaj.

krüh, küp, sušiti, pustiti; na Kr. in Kor. kr'h, k'p, s'sit', p'stèt'. Če je pa naglas različen, se tudi *u* različno izgovarja, p. na zah. Štaj. kúpiti, kúriti, súvati; na Kr. k'pít', k'rít', s'vát'.

Na vshodnjem Štajerskem se *ú* le takrat sliši, če ima krepek naglas, p. húd, ogúliti, kúzla; drugače ga nadomestuje mehki *ü* alj pa kratki *ü*, p. süh, süša, süšiti, krüh, krüha, müha, glüh, kljüč, klabük, büča, kúpiti, kúriti, kürüza, küha, kühati, pustiti, püsti, velevnik pa püsti, süši, vüci.

Mehki *ü* se govori po spodnjem Kranjskem, vshodnjem Štajerskem do nemške in na Ogerskem do ogerske narodnosti. Izrekuje se mehko ko gerški *v*, ne pa tako terdo ko nemški *ü*.

Kratki *u* se na vshodu skoraj ravno tako izgovarja, ko na zahodu zamolkli *ü* ('), samo nekoliko bolj zateglo. Kdor pazljivo posluša Štajarca za Sotloj in Gorenca, kako izgovarjata *u* v pustiti, sušiti, ker obe besedi enako naglašujeta, zapazi lahko majhen razloček.

o se zmenjuje z *a*, *u*, *au*, *ou*.

Za Dravoj proti koroški meji: ače, dabr', atrak, naga, akno, prašnja, ka; za Sotloj: vüče, dübrü, vütruk, nüga, vüknü, prüšnja, kü; na zahodnjem Štaj. in Kr.: óče, dóbr', ótrok, nóga, próšnja, ko. Na spodnjem Kranjskem se izrekuje *o* kakor *ú*, p. Búg, kúst, gospúd, lastnúst, mesú, telú, senú, drevú, slovú, okú, svúra, kús, búha, vúk, bús, pobúljšati; na vshodnjem Štaj. za Sotloj kakor *au*, p. Baúg, kaúst, gospaúd, lastnaúst, mesaú, telaú, senaú, drevaú, slüvaú, vükaú, svaúra, kaús (komu kós biti alj pa ptíca kós), baúha, vaúk, baús, pübaúljšati; na zahodu: Bóg, kóst, gospód, lastnóst, mesó, teló, senó; na Gorenskem s'nó, drevó, slovó, okó, sóra, tudi svóra, kós, bóha, vók, bós, pobóljšati.

Na vshodu se sliši čist *o* v besedah: kos (kós krüha), rob, zob, goba, gobec, godlja, gülób, hlod, hósta, kóča, kočar; rôka, lôka pa spremeni s povišenim glasom *o* v *ou*: na roukah, loukah, Rouk; v zahodu se pravi: na rókáh, lôkáh.

Na vshodu se v ljudskih pesmih *o* ne razločuje toliko ko v navadnem govoru, p.:

Prebogi je paverski stan,
Cel' keđen na raboti süm,
Štibro plačujem, klak' odrajtujem,
V soboto pa v kajho zagnan.

a se izrekuje široko in osko, nisko in visoko in se v končnem zlogu večkrat z *e* zmenjuje, p. na zahodu: krej, zdej, česer; na vshodu: kraj, zdaj, česar, pa tudi zdej.

e se izrekuje široko in kratko alj se pa zamolkne. Izgovarja se povsod bolj široko alj osko v besedah: lice, polje, pihnem, pišem, letati, žvergoleti, obledeti, led, smet, svet, imé, ožéti, napéti, odéti itd. Zamolkne se *e* v besedah: lon'c, zvon'c, učen'c, goren'c, studen'c in drugih na *ec*. Mnogokrat se združuje z *i*, tako da se ne sliši več čisti *e*, temveč *ei* alj pa *ie*. Na vshodu: bleíd, leíp, leítu, veíst, greíh, meíh, smeíh, sveít, süseíska, peíti, sedeíti, alj pa žíena, míekla, míedved, svíet, míeja, míeklen itd., kar se na zahodu ne izgovarja različno.

i se z naglasom nar čistejše izrekuje, p. miza, hiša, klina, piti, liti, biti, šiba, šilo, motovilo, krilo. Na Gorenskem se *i* na konci zamolkne, pa tudi v sredi se nekako drugače izgovarja, čeravno se naglašuje, p. p'stèt', nar'dèt', pèt', pisát', b' alj bè, namesti: pustíti, naredíti, píti, pisati, bi.

i se združuje razun *e* tudi z *a*, *o*, *u*. Na vshodu: paí, paíba, paíbi, vocat. paí alj paj, kakor v gerškem παῖ; na zahodu: pí(j), píb, pób, pobár, alj bolj po nemškem púb, naídem, praídem alj preídem, iaskati (jaskati), iokati (jokati), oister (ojster), boi (boj), loi (lej, gerški λιπ, λέ — λοιπα), iuskati (juskati), fui (pfuj) itd. *i* se v družbi samoglasnikov, če jih ne zamore celo spremeniti, mehko izgovarja ko *j*.

b. Različnosti v soglasnikih.

Med soglasniki ima *l* nar večo različnost v slovenskem ljudskem jeziku. Njegova izreka zlasti na konci je posebno zanimiva. Na zahodu se govori: stürü, p'ršü, vbü, mvatü, küpü, stopü, rekü, tekü, govórü; za ženski spol: stüriva, p'ršva, vbíva, mvatva, k'píva, stopiva, rekva, tekva, govoriva; za Sotloj: stürü, pršü, vbüi, mlatü, küpü, stopü, rekü, tekü, güvaürü; za ženski spol: stüríla, prüşla, vbijla, mlátíla, küpíla, stópíla, ríekla, tíekla, güvüríla; v slovenskih govericah in okolici: storil, prišel, vbil, mlatil, küpil, stopil, rékel, tékel, govóril; unkraj Ptuja in na Ogerskem: stóro, prísao, vbíó, mláto, küpo, stópo, rékao; na Ogerskem erkao, tékao, govóro; za ženski spol: stóríla, prišla, vbíla, mlatíla, küpíla, stopíla itd.

Po tem se čisti *l* nar lepše v slovenskih goricah in okolici sliši, po vsih drugih krajih se na konci celo spremeni s predstoječim samoglasnikom in še le pred samoglasnikom se zopet prikaže razun na Gorenskem, kjer prehajo pred *a*, *o*, *u* v *v* pri glagolih kakor v drugih besedah, p. vuč, vučava, bvo, šva; nasproti pa v *v* *l*, kakor bukle, v cerkli.

V jednozložnicah in v dvozložnicah z naglasom na končnem zlogu se v preteklem deležniku v nekterih krajih na Štaj. *l* izgovarja ko *v* alj *f*, p. jév, pív, bív, smév, šáv, pústív, dáv alj tudi daú, gnaú, šaú.

Pred soglasnikom s predstoječim *o* se izgovarja *l* ko *au*, *u* alj *o*. Za Sotloj: daúg, vaúk, baúha; na spodnjem Kr. dúg, vúk, búha; na zahodu: dóg, vók, bóha, namesti: dolg, volk, bolha.

Razun tega se *l* kakor *n* na vshodu omehčuje, na zahodu pa ne. Gorenec pravi: živlene, vupajne, preganane, preganati, terplena; na vshodu pa: življenje, vūpanje, preganjanje, preganjati, terplenja.

Na Kor. se tudi v govoru *r* omehčuje pred *e* = *ie*, kako se je že omenilo pri pisavi.

v se besedam, ktere se z *u* alj *o* začnejo, rad predstavlja. Za Sotloj: vúk, vūjm, vūjpati, vúknū, vūhū, vūjškati, vūste, vučiti, vūjgenj, vogelj, návūke; v zahodnjih krajih: vuk, vúm, vúpati itd., pa tudi: uk, um, upáti itd. Predlog *brez* se na večih krajih izgovarja *prez*.

Med goltniki *g*, *h*, *k* je ta razloček, da se v zahodnjih krajih *h* tam sliši, kjer se na vshodu *g* izgovarja. Na Kor. in po gorah na Gorenskem: hóra, hláva, holob, hovorim, Boh; na vshodu: góra, gláva itd.

Na vshodu se sliši: daú, gdáj, pa tudi kiedaj, kerí; na zahodu: do, kdo, kdaj, kedaj alj kdej, kedej, kerí, tedaj bolj terdi soglasniki ko na vshodu. Dalje goltnika *g* in *k* na vshodu pred oskim *i* rada v sorodne sikavce spreminjata, p. na roci, na nozi, kar se tudi v zahodu večkrat sliši. Na Kor. se *g* in *k* mehko izreknjeta.

Od zobnikov *t* in *d* se ne nahaja druga različnost, kakor ta, da *d* na konci stari ljudje na zahodu izgovarjajo ko *s*, drugače se pa le zobnik pred zobnikom v *s* spreminja. Pred *t* se na vshodu *č* sliši pri glagolih z deblom na *k*, *g*. p. tečti, rečti, sečti, stričti, prisečti; na zahodu pa samo *č*, teči itd.

Toliko o različni izreki posameznih besedi. Zdaj še pa primerjajmo kratko pravljico o volku in lesici, kakor bi jo v raznih krajih ljudstvo pripovedovalo, da se po celem vtisu različnost spozna. Po sedanji umetni pisavi bi se pravilno takole glasila:

Volk in lesica.

Lesica volka sreča, se prestraši in ga prosi, da bi ji zavoljo njene starosti prizanesel. Pustim te, ji reče volk, če mi hitro tri resnice poveš. To so, mu odgovori lesica, moje tri resnične želje: da bi te jez nikol več ne vidila, da bi se ti skoraj stegnil in da bi se mi nikol več taka ne prigodila ko zdaj.

Za Sotloj na Štaj. bi se blizo takole pripovedovala:

Vauk nū lesica.

Lesica vauka sreča, se prestraši nu ga praúsi, de b' ji zavaúljic jiene stárústi prezanésu. Pústím te, ji riéce vauk, če mi hūtrū tri resnice pūvejš. Taú sū, mū ūdgāvuri lesica, mūje tri resnične žiélje: de b' jīez tiébe nikūl viéč ne vidala, de b' se ti skūr' stégnu nū de b' se mi nikūl' viéč taka ne prigūdila kū zdej.

Na zahodu bi se tako pripovedovala:

Vók 'n' l'sica.

L'sica vóka sreča, se prestraši 'n ga prós', de b' ji zavol' nene starost' p'rzanésu. P'stím te, ji reče vók, če m' tri resnice poveš. To so, mo odgovor' l'sica, moje tri resnične žele: de b' jez tebe nikol več ne vid'va, de b' se ti skor' stégnu, de b' se m' nikol več taka ne p'rgodíva ko zdej.

Na Breznici se govori okoli takole:

Vok 'n 'lsica.

'lsica voká sreča, se vstraš' 'n ga pros', da b' j' zavolj njene starost' p'rzanesu. P'stim te, j' reče vok, če m' tri 'rsnice poveš. To so, mo odgovori 'lsica, moje tri 'rsnične želje: da b' jest tebe n'kol' več ne vid'va, da b' se ti skor' stegnu, da b' se m' n'kol' več taka ne p'rgodiva, kok'r zdej.

Kar se naglaševanja tiče, velja v obče, da se na vshodu kore-ninski samoglasnik, na zahodu pa predzadnji alj zadnji zlog nagla-šuje, za kolikor posamezne oblike kake spremembe ne uzročujejo. Na vshodu: veiste, jeíjo, vejjo, dájo, písati, plésati, plézati, ogíbatí, šívati, vmívati; na zahodu: v'sté, j'esté, v'dó, dadó, písát', plesát', plezát', ogibát', šivát', vmivát'. V velevniku se pri jednozložnicah naglas tudi na zahodu nazaj pomakne, v večzložnicah pa ostane, p. védi, jéjte, dájte, pa ogibájte, šivájte, vmivájte.

Da ima naglas velik upljiv na spremembo samoglasnikov, se iz sledečih besedi, ktere v raznih oblikah razne zloge naglašujejo, lehkó vidi. Na vshodu: Baúg, Bugá, Búgaú, pri Baúgi alj pa pri Būgū, dūh, dūhá, sūša, sūšíti, jīcēmen, ječména, drevaú, drevésa, vaúk, vūlejé, baúha, baúhe alj būhé, klīen, klína, mīeklen, mekléna, rôka, rúké; na zahodu: Bóg, Bogá, pri Bogú alj Bógu, dūh, d'há, sūsā, s'sít', vók, volejé, bóha, bohé, kl'n, klina, mékl'n, mekléna, rôka, roké.

Kar se oblik tiče, se rabi na vshodu za ablativ jednine v žen-skem spolu *oj*, v dativu in lokalu (mestniku) jednine za oskimi soglasniki *i*, na zahodu se pa rabita za dotične oblike *o* in *u*.

Okrajšane oblike za tretjo osebo množine se rabijo na Oger-skem in na zahodu s tem razločkom, da se na zahodu v prvotnih oblikah končni samoglasnik, pri poznejih pa kakor na Ogerskem sploh predzadnji zlog naglašuje. Med prostim ljudstvom na vshod-njem Štaj. okrajšane oblike niso navadne, p. na zahodu: govoré, zelené, pojó, gredó, rekó in celo: pojéjo, govoréjo, rečéjo; na Štaj.: govoríjo, zeleníjo, pójejo, gréjo, réčejo; na Ogerskem: pójo, prído itd.

Iz vsega, kar se je do zdaj omenilo, se vidi, da še v sloven-skem ljudskem govoru več glasov nahajamo, kakor smo jih v pisavi rabiti vajeni. Ne nahajamo samo čiste glasove *i*, *ü*, *e*, *a*, *o*, *u*, temveč tudi njihovo sostavo alj združitev jednega z drugim. *i* se z vsakim združuje in nareja ž njim alj dvoglas alj se pa v *j* oslab-ljuje alj vsaj v pisavi tako zaznamenjuje. Kakor z *i*, tako se zdru-žujejo tudi med sebo glasovi ter narejajo s tem nove glasove, kteri so prejšnim več alj manj v izreki podobni.

V soglasnikih pa ne nahajamo tolikega razločka v ljudskem govoru. K večjemu se da to omeniti, da se v jednom kraju mehki soglasniki izrekujejo tam, kjer se v drugem srednji alj terdi tiste verste nahajajo. Sploh nam pa slovenski ljudski jezik pričuje, da

so samoglasniki njegovi nar bolj gibčni in tedaj tudi nar bolj spremenljivi deli, soglasniki pa bolj stalni in manj spremenljivi.

Toliko v dalje premišljevanje in opazovanje domačega ljudskega jezika jezikoslovcem in drugim rodoljubom, da po skerbnem preiskavanji njegove zaklade pozabljivosti otemajo in ž njimi naš pismeni jezik bogatijo. Kajti mnogo besedi in mnogo lepih oblik bi se pozabilo, če bi se ne zaznamenjevale in naslednikom ne izročevale. Šaljivost, po kateri se v jednom kraju zasmehuje, kar je v drugem navadno in domače, ne sme pametne ljudi od marljivega nabiranja jezikovnih zakladov odvracati. Pa ne samo jezik raznih krajev, tudi noša, šega, navade, pravljice, pesmi in vse, kar je spomina vredno, naj bi se spominu marljivo ohranjevalo, da dobijo naši nasledniki gradivo za svoje izobraževanje na domači podlagi. Bolj ko se omika med ljudstvom širi, bolj se pozablja staro, in toliko večjo dolžnost imamo nabirati to, kar bi se nekdaj z velikim trudom iskati moralo. Kakor se godi nam z zgodovino naših davnih prednikov, tako bi se godilo v jeziku in drugih rečeh našim naslednikom, če bi jih z majhnim trudom ne podpirali.

V KRANJ, 6. julija 1872.

Mih. Žolgar.

Šolska sporočila.

I.

Učiteljstvo in razdelitev predmetov.

Krob Lavrencij, ravnatelj, učil je latinščino in nemščino v II. razredu, 12 ur na teden.

Žolgar Mihael, profesor in c. kr. okrajni šolski nadzornik, razrednik I. razreda, učil je latinščino in nemščino v I. in grščino v III. razredu, 17 ur na teden.

Zupan Tomaž, profesor in katehet, učil je veroznanstvo in slovenščino v vseh štirih in obligatno risanje v I. in II. razredu, 22 ur na teden.

Vodušek Matevž, gimnazijski učitelj, razrednik IV. razreda, učil je latinščino v III. in IV., grščino in nemščino v IV. razredu, 19 ur na teden.

Krašan Franc, gimnazijski učitelj, prvega polletja zavaljo bolezni oproščen, v drugem polletju razrednik III. razreda, učil je matematiko v III. in IV. in prirodopis v II. razredu, 9 ur na teden.

Pirker Henrik, gimnazijski učitelj, razrednik II. razreda, učil je prvega polletja zemljepis in zgodovino v vseh štirih, nemščino v III. in matematiko v I. razredu, 20 ur na teden; drugega polletja zemljepis in zgodovino v vseh štirih in nemščino v III. razredu, 17 ur na teden.

Vodeb Jakop, namestni gimnazijski učitelj, učil je prvega polletja matematiko v II. III. in IV., prirodopis v I., II. in III. in prirodoslovje v IV. razredu, in je bil razrednik III. razreda, 20 ur na teden; drugega polletja je učil matematiko v I. in II., prirodopis v I. in prirodoslovje v III. in IV. razredu, 14 ur na teden.

Risanje kot neobligatni predmet je učil 2 uri na teden profesor **Tomaž Zupan**.

Lepopisje je učil prvega polletja 3 ure in drugega polletja 2 uri na teden **Mihael Kuster**, učitelj kranjske glavne šole.

Petje je učil 2 uri na teden **Peter Cebin**, učitelj tukajšnje glavne šole.

II.

Pregled učencev.

Raz- red	Učencev je bilo ob za- četku šol- skega leta		Ostalo jih je do konca šolskega leta		Šolnine jih je bilo				Vso šolnino so plačevali		Izmed teh je bilo						
	očit- nih	priv- atnih	očit- nih	priv- atnih	popolnoma oproščenih		na pol oproščenih		1. pol- letja	2. pol- letja	1. pol- letja	2. pol- letja	štipe- ndistov	kato- likov	Slovencev	Nemcev	
					1. pol- letja	2. pol- letja	1. pol- letja	2. pol- letja									
I.	32	—	28	—	—	16	—	6	30	6	3	28	28	—			
II.	17	—	15	—	15	14	—	—	2	1	4	15	14	1			
III.	17	—	16	—	12	11	—	1	5	4	2	16	16	—			
IV.	10	—	10	—	7	6	—	—	3	4	1	10	9	1			
skup	76	—	69	—	34	47	—	7	40	15	10	69	67	2			

Šolnina je znašala 1. polletja 320 forintov.

2. „ 148 „

Vseh 10 štipendistov skupaj je prejelo 566 fl. 98 kr.

V podporo učencev kranjske c. kr. realne gimnazije je slavna ljubljanska branilnica tudi letos podarila 100 forintov, ki so se po nasvetih učiteljstva v zmislu milosrčnih dariteljev vrednim in potrebnim učencem razdelili.

Gimnazijsko ravnateljstvo se slavnemu društvu ljubljanske branilnice za ta zdatni dar spodobno zahvaljuje.

III.

Pomnožitev učnih pripomočkov.**A. Knjižnica.****Nakupilo se je:**

Atlas zu Julius Cäsar's gallischem Kriege, Rüstow. — Ciceronis opera ed. Kayser et Baiter, tom. 10. et 11. — Cicero's Rede für Sestius, Koch. — Ovidii fasti ed. Merkelius. — Sallustii opera, mit Anmerkungen von Fabri. — Des Cajus Sallustius Crispus Werke, übersetzt und erläutert von Cless. — Taciti opera von Bach, II tomi. — Nägelsbach, Anmerkungen zur Ilias. — Herodotus, mit erklärenden Anmerkungen von Krüger. — Isocratis orationes ed. Benseler, II tomi. — Thucydidis de bello Peloponnesiaco libri VIII, rec. Böhme, II tomi. — Xenophon's Anabasis, von Matthiae. — Griechische Grammatik von Koch. — Methodische Grammatik der griechischen Sprache von Westphal, 2 Bände. — Curtius, Grundzüge der griechischen Etymologie. — Grimm, deutsche Grammatik, 2. Band. — Klima, Handbuch zum Unterrichte im deutschen Styl, 3 Theile. — Oesterreichische Geschichte für das Volk, 3 Bände. — Brachelli, statistische Skizze der österreichisch - ungarischen Monarchie. — Ihne, römische Geschichte, II. Band. — Jesenko, oběna zgodovina, I. del. — Richter, Repertorium der Universalgeschichte. — Heimann's historisch-politische Bibliothek, 48 Hefte. — Imperium romanum, von Kiepert. — Zemljevid. — Bruhn's neues logarithmisch-trigonometrisches Handbuch für sieben Decimalen. — Klein, Entwicklungsgeschichte des Kosmos nach dem gegenwärtigen Standpunkte der gesamten Naturwissenschaften. — Die elektrischen Naturkräfte von Carl. — Die vulkanischen Erscheinungen von Pfaff. — Kosmos von Alexander v. Humboldt in 4 Bänden. — Zeitschrift für österreichische Gymnasien.

Podarili so:

Visoki c. kr. deželni šolski svet: Jahresbericht des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht für 1871. — Oesterreichische botanische Zeitschrift. Jahrgang 1872 (1 iztis). — 11. del etnografičnega in statističnega zapopadka (med njimi Czörnig's Ethnographie von Oesterreich).

Ravnateljstvo c. kr. zaloge šolskih bukev na Dunaji 13 vezkov : Oesterreichische Geschichte für das Volk. — Hauszer, kroatisch-deutsches Wörterbuch.

Kranjski deželni odbor v Ljubljani : Niže merstvo. Po hrvaškem predelal Tušek.

C. kr. kmetijska družba kranjska : Nauk o umni živinoreji. Spisal dr. Janez Bleiweis.

S slovenskimi učnimi knjigami so naši mladini prijazno prihiteli na pomoč p. n. gg. : dr. Janez Bleiweis, L. Brgant, M. Celar, J. Dolinar, S. Gabršček, J. Globočnik, Št. Gnjezda, L. Jeran, J. Kilar, neimenovan iz Tržiča (Monfalcone), A. Pavlič, J. Parapat, A. Pokoren, A. Rogač, J. Sajevic, dr. J. Srnec, M. Vales in B. Vembergar. Posebno izdatno nas je pa sl. „Slovenska Matica“ obdarovala. V imenu mladininem se najiskreneja zahvala vsem dobrotnikom izreka.

B. Prirodostorna zbirka.

Nakupilo se je :

Danielova baterija iz 12 večih elementov. — Majhena priprava za elektrolizo. — Dva toplomera. — Omara s 4 steklenimi vratmi (za 60 gld.).

C. Prirodopisna zbirka.

Nakupilo se je :

Milvus regalis. — Tetrao bonasia. — Perdix saxatilis. — Grus cinerea. — Arpea purpurea. — Tringa sp. — Scolopax maior. — Oedienemus crepitans. — Podiceps auritus. — Anas acuta. — Anas Penelope.

IV.

Gimnazijska kronika.

Šolsko leto se je 2. oktobra 1871 z „Veni sancte Spiritus“ in slovesno sv. mašo pričelo.

Ob počitnicah je zbolel gospod prof. Franc Krašan in je dobil odpust za 1. polletje. Zato se je koj začetkom šolskega leta poklical iz Gradca suplent gospod Jakop Albert Vodeb, ki je pa

o tem času skušnje izdeloval in še le 31. oktobra svojo službo na tukajšnji gimnaziji pričel. Do njegovega prihoda so drugi gospodje profesorji darežljivo namestovali gospod profesor Krašan-a.

Učni jezik na tukajšnji realni gimnaziji se je za šolsko leto 1871/2 vsled ukaza nj. ekscelence gospoda ministra za uk in bogočastje de dato 29. avgusta 1871, št. 994, po razglasu vis. c. kr. deželnega šolskega sveta 14. oktobra 1871, št. 1378/dež. š. sv., tako določil, da naj se v I. in II. razredu v slovenskem učnem jeziku podučuje; nemščina naj se v teh dveh razredih mesto dosedanjih treh ur 4 ure na teden uči, in v tem predmetu naj se napreduje tako, da bo mogoče, v III. razredu že šolsko leto 1872/3 v eni ali drugi tvarini v nemškem jeziku podučevati.

Zaukazalo se je tudi, da naj se pri slovenskem podučevanju v I. in II. razredu učenci nemške terminologije priuče; v III. in IV. razredu pa naj se učencem že šolsko leto 1871/2 povsod slovenska terminologija natančuje.

15., 16. in 17. januarja 1872 je deželni šolski nadzornik srednjih šol na Kranjskem, gospod Janez Šolar, stan tukajšnje realne gimnazije natančno pregledoval.

Začetkom II. polletja 1872 je prof. Franc Krašan zopet začel podučevati; toda, ker po hudi bolezni vseh navadnih ur prevzemati ni smel, moral se je še za II. polletje suplent Vodeb obdržati.

Šolska mladina je bila med letom petkrat pri spovedi in sv. obhajilu ter vsak dan, razun zimskega časa, pri šolski sv. maši.

V.

Imenik učencev

po abecednem redu.

I. razred.

Brc Anton iz Kamne gorice.	Milnerić Jožef iz Radoljice.
Cotelj Janez iz Leš.	Pajer Jernej iz Škofje loke.
Debeljak Anton iz Karlovca pri Škofji loki.	Pavlič Janez iz Tuhinja.
Dralka Jožef iz Škofje loke.	Pogačnik Peter iz Tržiča.
Frtin Ignacij z Breznice.	Pokljukar Mihael z Rečice.
Gabrovšek Anton iz Rovt na Notranjskem.	Poljak Jožef iz Kranja.
Globočnik Franz iz Poženika.	Porenta Jakob od Sv. Duha.
Hamrlj Franc iz Radoljice.	Rozman Ignacij iz Kranja.
Jelenec Luka iz Dražgoš.	Steska Edvard iz Radoljice.
Klemenčič Janez iz Zvireč.	Stiasnij Alojzij iz Kranja.
Krek Franc iz Selec.	Svetinja Andrej z Blejske do- brave.
Krenar Franc iz Kranja.	Šusteršič Abdon iz Trnovega pri Bistrici.
Majer Franc iz Kranja.	Trobec Jožef iz Črnega vrha.
Mali Julij iz Črnomlja.	Vodnik Gašpar iz Škofje loke.

II. razred.

Ahčin Rudolf iz Radoljice.	Likožar Anton s Primskovega.
Čadež Janez s Trate.	Martini Hugon iz Kranja.
Črne Jernej iz Gorij.	Mašek Jožef iz Radoljice.
Eržen Janez iz Koprivnice na Hrvaskem.	Pleša Janez z Dobrave pri Kropi.
Globočnik Jernej iz Kroke.	Prevec Alojzij iz Črnomlja.
Jeram Peter iz Selec.	Šumi Janez iz Kranja.
Jeran Peter iz Podbrezj.	Zupan Jožef z Brda.
	Žebre Jakob iz Kranja.

III. razred.

Födransberg Albin, vitez, z Vrh-nike.	Okoren Andrej s Kokrice.
Gantar Martin iz Žirov.	Pogačnik Janez iz Ljubnega.
Golob Vincencij iz Šentjurja.	Pretnar Jakop s Poljšice.
Jeglić Franc iz Spodnjih dupelj.	Ribnikar Adalbert iz Tržiča.
Kalan Janez iz Mavčič.	Smukavec Andrej iz Srednje vasi v Bohinji.
Košir Franc od Sv. Jošta nad Polhovim gradcem.	Šusteršič Ferdinand iz Trnovega pri Bistrici.
Krenar Bogomir iz Kranja.	Zelnik Jožef iz Naklega.
Lužan Janez iz Žabnice.	Žemva Janez z Jesenic.

IV. razred.

Bantan Janez iz Čemšenika.	Müllner Evgen iz Radoljice.
Frlan Štefan iz Žirov.	Poljanec Lovro z Rečice.
Franc Jožef iz Kranjske gore.	Tavčar Viljem iz Loža.
Gantar Gregor iz Žirov.	Zupan Janez z Vranskega na Štajarskem.
Jelenec Jurij iz Kroke.	
Lah Evgen iz Vipave.	

Prihodnje šolsko leto se 1. oktobra 1872 začne.

Vpisovalo se bode 29. in 30. septembra.

Učenci, ki na novo v gimnazijo priti želé, morajo se s stariši ali njihovimi namestniki pri ravnateljstvu oglasiti, krstni list seboj imeti in 2 forinta 10 kr. sprejemnine vplačati.

30. septembra bodo preskušnje za one učence, ki jim je iz posamesnih predmetov izpit ponavljati.

2. oktobra pa je sprejemna preskušinja za učence I. razreda.

C. kr. ravnateljstvo.

Dear Sir,
I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 29th inst. in relation to the above matter.
I am sorry to hear that you are unable to visit at the present time.
I will be glad to have you call on me when you are able to do so.
Very respectfully,
J. M. Smith

